

Svar på remiss

Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48), Fi 2016/02568/K

Ja till Svealands län och landsting som decentraliserar makt och statliga resurser

Falu kommuns (FK) sammanvägda bedömning av Indelningskommitténs förslag om att bilda ett nytt landsting i Svealands län 2019 är att det finns objektivt bärande skäl för att genomföra förslaget och att det medför bestående fördelar i enlighet med indelningslagens krav och tillstyrker det.

FK instämmer i att den föreslagna geografin för Svealands läns landsting, i en nationell avvägning, är en god utgångspunkt för det kommande landstinget. Att Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län bildar ett nytt län och ett nytt landsting är en utmaning som innebär att våga tänka nytt och att se möjligheterna.

Under mer än 20 år har staten, näringslivet och civilsamhället successivt omorganiserat sig i regioner större än dagens små län. Det har lett till en oacceptabel asymmetri, som gör att de tre stora länen har andra förutsättningar än de 18 mindre länen. Reformeringen av samhällsorganisationen på regional nivå behöver fullföljas. FK delar kommitténs analys att sex jämnstarka regioner, med kapacitet att bedriva regional utveckling och att fullgöra uppdragen inom exempelvis hälso- och sjukvård för sina medborgare är rätt väg att gå.

Regeringen bör vara tydlig och i kommande proposition lägga fast att i ett andra steg 2023 ska reformen fullföljas så att Sverige då blir indelat i totalt sex län samt att relevanta statliga myndigheter ska följa landstingsindelningens båda steg.

God granne

Svealands län kommer att gränsa till samtliga föreslagna län utom Skåne/Blekinge. Detta gör att det är väsentligt att bygga upp goda grannrelationer inom alla samhällsområden.

Hälso- och sjukvården behöver en större organisation

Hälso- och sjukvårdens framtida utmaningar kommer att kunna hanteras på ett bättre sätt i större demokratiskt styrda landsting än i dagens samverkansnämnder. De förhandlingslösningar som nämnden kan åstadkomma är inte tillräckligt kraftfulla för att åstadkomma den önskvärda utvecklingen.

Regionens storlek är viktig för möjligheten att ta ett samlat ansvar för hela vårdkedjan inklusive den högspecialiserade vården. Ökad kunskap, demografisk förändring och ökade krav från medborgarna innebär att vården framöver också kommer att behöva genomföra stora investeringar. Små landsting har ett litet befolkningsunderlag och därmed en för liten ekonomi för att klara dessa framtida stora investeringsbehov. I dessa och andra välfärdsfrågor är samspelet med kommunerna en viktig framgångsfaktor.

Stärkt kapacitet för forskning och utveckling

Det föreslagna Svealands län kommer att innehålla många starka företag, lärosäten och en hälso- och sjukvård med sammantaget en betydande forsknings- och utvecklingskapacitet. Genom ett strategiskt och systematiskt utvecklingsarbete inom det nya länet kommer en kraftsamling av resurser att främja en hållbar tillväxt än bättre än i dagens mindre län och landsting. FK anser att detta ger ökade möjligheter att stärka näringslivets utveckling i hela det nya länet.

Demokratin kan utvecklas

En av de viktigaste utgångspunkterna för en fortsatt reformering är, som kommittén tydligt redovisar, att gå från indirekt valda till direkt valda beslutsorgan. Dagens gränsöverskridande beslutsformer inom t ex sjukvårdsregionerna och infrastrukturplaneringen kommer att i allt väsentligt ersättas av beslut i ett direktvalt fullmäktige. Detta är ett viktigt steg för att stärka demokratin.

Vi är väl medvetna om de utmaningar som en större geografi innebär. De förtroendevalda måste vara tillräckligt många, representativa och geografiskt spridda för att skapa en bred kontaktyta gentemot kommuner, näringsliv, civilsamhälle och enskilda medborgare. Organisering med nämnder och beredningar som, inom sina mandat, får ansvar för geografiska delar av det nya länet kan bidra till närhet och tydliga kopplingar till det nya landstinget.

FK menar att större regioner innebär att det nya landstinget i Svealand får en kraftfullare röst nationellt och internationellt. Det nya länet får också en ökad samlad kapacitet när det gäller att t ex skapa effektiv sjukvård och kollektivtrafik och att uppnå önskade resultat.

Kommunerna som medspelare

Kommunernas insatser och betydelse såväl inom det regionala utvecklingsarbetet som inom välfärdsområdet kan inte nog understrykas. Samspelet mellan landstinget och de drygt 60 kommuner som kommer att finnas i länet kräver nya arbetsformer och en ny organisering.

FK menar att de förutsättningar som kommer att gälla i Svealands län sätter ramarna för hur samspelet mellan landsting och kommuner ska byggas upp. De utvärderingar som gjorts i Västra Götalandsregionen visar att mindre kommuner fått ett större inflytande i den större regionen. I det nya skapas legitimitet och gemensam utvecklingskraft. Likaså måste de skilda förutsättningarna i de olika delarna av det nya länet beaktas.

Detta är en viktig och central fråga som måste diskuteras och beslutas av det nya landstinget i nära samråd med kommunerna. Denna process måste genomföras parallellt med att det nya landstinget tar form, så att samspelet mellan kommuner och landsting säkerställs i den nya organisationen.

Landstinget ska ha det regionala utvecklingsansvaret

Med bildandet av nya län får den politiska nivån i form av de nya landstingen även fortsättningsvis statens förtroende att leda det regionala utvecklingsarbetet och ta det territoriella ansvaret. FK tillstyrker Indelningskommitténs förslag om att det är landstingen som ska ha det regionala utvecklingsansvaret.

Infrastruktur, kollektivtrafik och kultur

Arbetsmarknadsregionerna blir allt större, människor pendlar allt längre till sina arbeten och företagen är beroende av en god infrastruktur för att kunna växa. Den nya regionbildningen speglar på ett bättre sätt människors naturliga rörelsemönster.

Den tilltänkta Svealandsregionen har många industrikommuner och en regionbildning kan bidra till att lyfta industrins villkor och utmaningar, stärka forskning, innovation och transportutmaningar. Bergslagsbanan går till exempel genom Gävleborg, Dalarna, Örebro och Värmland. Längs den sträckan finns ett flertal företag som är gravt järnvägsberoende samt ett pendlingsstråk som kan utvecklas ytterligare. Dalabanen är ett centralt kommunikationsstråk i den nya regionen som går genom flera län och som är viktig för arbetspendling, näringslivets kompetensförsörjning, turismnäringen och pendling till och från utbildningsorter.

Svealandsregionen har inte, till skillnad från t ex Västra Götaland, ett naturligt nav för infrastrukturen inom den egna regionen. Omfattande statliga insatser i form av förbättrad infrastruktur krävs därför för att knyta ihop det nya länet internt.

Skapandet av en ny regional kollektivtrafikmyndighet ger möjlighet att organisera kollektivtrafiken där de gamla gränserna tänks bort. En samordning av tåg- och busstrafik och samordnade taxor över dagens länsgränser stärker kollektivtrafikens konkurrenskraft.

Kultur- och fritidslivet är viktigt för den lokala identiteten och Dalarna har, utöver rollen som Sveriges fjärde största turistlän, en bredd och spetskompetens i utövandet inom musik, film och spelutveckling. Bildandet av en storregion måste stärka förutsättningarna för en fortsatt utveckling av det lokala kulturlivet, de lokala platsernas attraktivitet och identitet. Det gynnar hela den nya regionen.

Större och bredare uppdrag

Region Skåne och Västra Götalandsregionen har visat att den regionala politiska nivån är både beredd och kapabel att axla ansvar som traditionellt funnits i staten.

Framöver bör regeringen pröva om inte regional politisk nivå kan ta ansvar för frågor inom fler politikområden. Vi menar att infrastruktur i vägar, järnvägar och bredband, liksom delar

av arbetsmarknadspolitiken, utbildningspolitiken, forskningsfinansiering och ett vidgat ansvar för den nationella delen av kulturpolitiken är exempel på sådant som kan diskuteras flyttas hit.

Flerkärnig förvaltningsstruktur

Förslaget till nya län innebär stora förändringar av det nya länets förvaltningsstruktur, för såväl landstinget/region som statlig verksamhet. Vår bedömning är att det ger möjligheter till en mer rationell och ändamålsenlig verksamhet. För att undvika att negativa konsekvenser uppstår är det av stor vikt att balansen mellan nuvarande residensstäder och deras respektive arbetsmarknadsregioner bibehålls. Därför är det nödvändigt att kommande beslut fattas utifrån ett helhetsperspektiv på den inomregionala balansen inom Svealands län där staten¹ och den nya regionen snarast behöver utveckla former för samverkan i lokaliseringsfrågor. Det får inte skapas lösningar som förefaller effektiva för landstinget respektive länsstyrelsen men som är skadliga för det övriga samhället, t ex genom att servicenivån sjunker i stora delar av det nya länet eller landstinget.

Utgångspunkter för arbetet med lokalisering kan vara:

- funktioner och arbetstillfällena ska vara jämt fördelade mellan respektive befintliga läns regioncentrum och fördelas på ett sådant sätt att de nyttjar och bygger vidare på nuvarande kompetens och speciella profilområden. Det är väsentligt för de lokala arbetsmarknaderna att antalet kvalificerade arbetstillfällena inom stat och landsting inte minskar i något av de nuvarande länen.
- att den regionala flerkärnigheten ska bidra till att specialistfunktioner fördelas så att både andra regionala funktioner och lokal/regional arbetsmarknad stärks.
- i det fall residensstäder förlorar arbetstillfällena ska dessa kompenseras med nya statliga jobb.

I detta sammanhang bör noteras att Falun-Borlängeområdet ligger geografiskt centralt i den nya regionen och att detta läge ytterligare förstärks om Härjedalens kommun, enligt framfört önskemål, ansluts till Svealandsregionen.

Finansieringsprincipen gäller

Finansieringsprincipen ska gälla också en reform som denna. De merkostnader som uppkommer enligt förslaget ska enligt FK:s uppfattning finansieras av staten. Det är inte rimligt att de förändringar som genomförs genom riksdags- och regeringsbeslut ska belasta den del av befolkningen som finns i det föreslagna Svealand.

Klargör roller på regional nivå

Kommittén måste i sitt fortsatta arbete söka lösningar för att dels ge de nya landstingen ett tydligt mandat att leda utvecklingen inom sitt territorium och dels säkerställa att

¹ Gäller lokalisering av residensstad, länsstyrelsens verksamhetsorter, statliga verksamhetsregionkontor vid förändrad regional indelning samt de nya statliga myndigheter som kan bli utlokaliserade mot bakgrund av bl a Statskontorets utredning 2016:8 "Statliga myndigheters lokalisering".

myndigheterna, inklusive länsstyrelsen, ges en ny roll på den regionala spelplanen. Vår uppfattning är att nya roller, samspel och samverkan måste utformas med utgångspunkt i den nya situationen.

Nytt begrepp i stället för landsting?

Begreppet region är etablerat för de landsting som övertagit det regionala utvecklingsansvaret, inte minst i Region Skåne och Västra Götalandsregionen. Numera är det endast vid allmänna val som begreppet landsting används för den regionala politiska nivån. För Svealands län skulle det som kommittén benämner Svealands läns landsting i stället med detta förslag komma att heta Region Svealand.

§ 189 Svar på remiss om regional indelning - tre nya län (SOU 2016:48)

KS0417/16

Beslut

1. Kommundirektörens förslag till remissyttrande daterat 2016-09-21 utgör kommunstyrelsens svar på remiss Regional indelning - tre nya län (SOU 2016:48).
2. Paragrafen justeras omedelbart

Reservation

Mikael Rosén (M), Christina Haggren (M) och Björn Ljunqvist (M) lämnar skriftlig reservation. Vi röstar avslag på yttrandet eftersom vi inte tror på den föreslagna reformen. Den innehåller en kraftig centralisering av länsstyrelserna och en motsvarande centralisering av landstinget. Några andra konkreta förslag finns inte, vare sig i utredningen eller i andra utredningar eller propositioner. Förslagen som de ser ut kommer snarare att skapa nya problem än lösa de befintliga.

Patrik Liljeglöd (V), Madelene Westin (SD), Erik Eriksson (MP) och Maj Ardesjö (MP) reserverar sig mot beslut för egna förslag.

Sammanfattning

Falun kommun har fått indelningskommitténs delbetänkande "Regional indelning – tre nya län" (SOU 2016:48) på remiss. Information om ärendet har lämnats på kommunfullmäktige den 12 maj 2016 och på kommunstyrelsen den 23 augusti 2016.

Region Dalarna och Landstingen Dalarna har bjudit in länets kommuner till en dialog med syftet att samordna remissvaren och har även tagit fram ett förslag till gemensamt yttrande för Dalarnas kommuner. Bifogade förslag bygger på detta yttrande, som dock har kompletterats med i första hand avsnittet "Flerkärnig förvaltningsstruktur".

Förslaget har diskuterats på kommunstyrelsens ledningsutskott den 15 september 2016 och bearbetats med ledning av de synpunkter som då framfördes.

Remissvar ska vara inlämnade senast den 6 oktober 2016 vilket innebär att paragrafen behöver justeras omedelbart.

Förslaget är enligt kommundirektörens förslag.

Beslutsunderlag

Kommundirektörens tjänsteskrivelse 2016-09-21.

Remissyttrande 2016-09-21 Regional indelning – tre nya län.

SOU 2016:48 Regional indelning – tre nya län.

Förslag till beslut på sammanträdet

Ordförande Susanne Norberg (S), Jonny Gahnshag (S), Lars-Göran Johansson (S), Joakim Storek (C), Svante Parsjö Tegnér (L) och Maria Gehlin (FAP): Enligt kommundirektörens förslag.

Patrik Liljeglöd (V): Avslag till förmån för eget förslag till remissvar.

Erik Eriksson (M) och Maj Ardesjö (M): Avslag till kommundirektörens förslag till förmån för eget förslag.

Mikael Rosén (M) och Björn Ljunqvist (M): Avslag till remissvaret.

Madelene Westin (SD): Avslag till kommundirektörens förslag till förmån för eget förslag till remissvar.

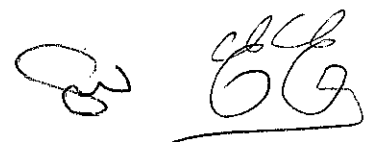
Beslutsgång

Ordföranden prövar förslagen och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt kommundirektörens förslag.

Beslutet skickas till

Finansdepartementet

Kommundirektören

Handwritten signatures in black ink, appearing to be initials or names, located at the bottom right of the page.